

1.30
J.-M. PERROT

An Aotrou Kerlaban

Pez farsus e 3 Arvest

BREST
MOULLEREZ RU AR C'HASTELL, 4
1923

FB
891.
682
PER

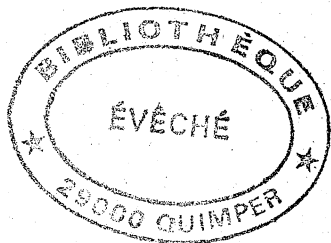
10770

J.-M. PERROT

An Aotrou Kerlaban

Pez farsus e 3 Arvest

BREST
MOULLEREZ RU AR C'HASTELL, 4

1922

C'HOARIERIEN

An Aotrou Kerlaban, (1) eur Gall, alvokad dilabour
e Kemper ;

An Aotrou Patern, pere'hen maner Kerleon ;

An Aotrou Sane, mab **Patern** ;

Herve, mestr-skol **Sane** ;

Jilig, den a droiou kamm, mignon da **Herve** ;

Eur medesin ;

Eur medesin all ;

Eun apothiker ;

Pevar den yaouank ;

Eun archer ;

Daou alvokad.

An fraou a dremen e Kastel-Paol.

An Aotrou Kerlaban eo mab an aotrou de **Pourceau-
gnac** ha mab bihan **Molière**; an troiou kamm c'hoariet
d'ezan gant **Jilig** a lakaio ar Vretoned da c'hoarzin
gwalc'h o c'halon: red eo plijadur a-wechou.

An aotrou Kerlaban a zo bet displeget evit ar wech
kenta gant c'hoarierien ar *Bleun-Brug*.

(1) Distagit ar ger *laban* evel ma tistagit ar ger *aman* = *ici*,
ha nan evel ar ger *aman* = *beurre* ;

Laban ha *nouch*, e Bro-Leon, a zo daou c'her hag a lavar e
brezoneg ar pezh a lavar ar ger *niars*, e galleg.

An Aotrou Kerlaban

PEZ FARSUS E TRI ARVEST

ARVEST KENTA

DIVIZ KENTA

Sane hag Herve

Sane. — Va Doue, Herve, aoun am eus na vefemp
gwelet o komz an eil gant egile, rak eun tanteziad a vefe
graet warnomp, ma vefemp tapet, goude ar pezh en deus
laket va zad en e benn.

Herve. — Kaer am eus sellet, ne welan ket eur penn
kristen.

Sane. — Oh ! diwallit, pa lavaran d'eoc'h, na deufe
unan bennak, rak va zad n'eo ket evit gouzanv gwelet
ac'hanon o kuzulikat gant unan bennak, en deiziou-
man, dreist-holl.

Herve. — N'eo ket da d'eoc'h kaout aoun, aotrou
Sane ; ma teu unan bennak aman, araok ma vo re dost,
e vo gwelet pe glevet ; va daoulagad d'in-me ne vezont
ket o rodella em godell ha n'ema ket ar c'hiz ganen da
gaout stoup da stouva va diskouarn ; bezit dinec'h,
aotrou, ha livirit heb aoun ar pezh ho peus da lavaret.

Sane. — Kavet ho peus an tu da zibuna hor c'huden ?
ha kredi a rit-hu e c'helloc'h dont a-benn da viret ouz
ar briz-aotrou-ze, eo eat va zad da glask en tu-all da
venez Are, da gemeret ho karg er maner ?

Herve. — Me 'gred !

Sane. — Ho mab a zo a oad ganen ha kement e karan anezan ma na garfen kaout den-all ebed nemedoc'h da skolia ac'hanon.

Herve. — Me, evel a ouzoc'h, ne c'houlennan ket gwelloc'h, met an Aotrou, ho tad, a lavar na zeskit netra ; ne garfen ket ober gaou ouzoc'h, rag pennher Kerleon en deus ezom da veza desket kaer ez yaouank evit ma vezo barrek divezatoc'h da zerc'hel e renk e pep lec'h.

Sane. — Gant ar c'hoz alvokad daonet-se a dle dont hirio eus a Gemper e teskin gwelloc'h, a gav d'eoc'h ? Ya ! m'oar vat sur ! C'houi, da vihana, a oa eus ar vro ; hoc'h anaout a rean abaoe ma oa ac'hanon ; kouls deskadurez oc'h barrek da rei ha n'eus forz piou, hag evi-doun-me, da vihana, a lavar krak ha berr n'am eus ezom den-all ebed nemedoc'h da ober skol d'in.

Herve. — Laouen oun ouz ho klevet ; pôtr a galon vat oc'h, her gwelet a ran, ha poania a raimp da lakat an traou da drei hervez ho c'hoant .

Sane. — Oh ! mil bennoz-Doue d'eoc'h.

Herve. — Kavet hon eus an tu da ober meur a dro gamm evit dont a-benn eus hon taol ; peoc'h ! ho tad a deu !

Sane. — Tec'homp dillo, neuze !

Herve. — Nan ! nan ! n'it ket da dec'het ; me eo a zo faziet.

Sane. — Asa, perak sponta ac'hanon evelse ?

Herve. — Bezit dienkrez, aotrou Sane, mont a raio mat an traou, gwelet a reoc'h :

Gant kolo hag amzer
E teu bouk (1) ar mesper.

Ne lavaran ket d'eoc'h breman penaoz ec'h en em gemerimp evit dont a-benn eus hor c'hudenn, abalamour

(1) Gwak, e Treger.

d'eoc'h da gaout muioc'h a blijadur bremaik, o welet ac'hanomp o tibuna anezi.

Sane. — Mat eo ! Herve ! Asa, red eo evelato e vije trôet spered va zad paour e dour, evit mont keit-all diouz ar gear da glask unan da ober skol d'in, evel pa na vijec'h ket bet aze, e-tal dor ar maner, kouls ha n'eus forz piou :

Ne istimer sant en e vro,

ema ar c'hiz da lavaret, met n'am boa ket anavezet ken na deo breman pegen gwir eo ar gomz-ze.

Herve. — En Aviel ema.

Sane. — War zigarez m'eo bet an aotrou Kerlaban alvokad, dilabour peurliesha, da gredi eo,

Muioc'h a voged eget a dan,
Muioc'h a gagal (1) eget a c'hloan

gant an, eo red pellât diouz an ti eun den a benn hag a gafon evelloc'h, deuet mat d'an holl !

Daoust ha maner Kerleon hag an dud a zo ennan a zo great evit beza gouarnet gant eur Gallig ? Mar deo c'hoant gouarn eo a zo gantan, ez oa d'ezan beza gouarnet e garg a alvokad da genta ha lezel ac'hanomp-ni di-drabas.

Tra nemed-ken nemed an hano a Gerlaban a laka ac'hanon da vont en egar. Kerlaban ! Kerlaban ! Nan, nan, biken ne vin skoliêt gant eun aotrou Kerlaban ! Kerlaban, asa daonet, daoust hag an dra-ze a zo eun hano ? Nan, nan, an den-ze ne lakaio ket e dreid e ti va zad, pe, m'o laka, me a c'hoario kement a droiou kamm d'ezan, ma ranko dizale dizrei da zutal e brulu da venez Are.

Herve. — Dres ! setu Jilig ar pôtr fin o tont ; gant henman e klevimp eun dra bennak ; met en han' Doue, arabad d'eoc'h diskouez netra d'ho tad, rak me n'oun seurt d'ezan mui e-skoaz an aotrou Kerlaban.

(2) Kagal, crotte.

DIVIZ II

Jilig, Sane, Herve

Jilig. — Aotrou Sane, ho kouarner nevez a zo o tont.

Sane. — Pa garo ez ay en-dro.

Jilig. — M'em eus e welet e Montroulez; eno eo diskennet da leina hag en ti m'eo bet o libri am eus bet amzer, epad eun hanter- eur, da evesaat piz outan; anaout a ran anezan dindan evor. Evit e ziaveaz, ne garfen ket komz d'eoc'h anezan; gwelet a reoc'h hoc'han unan an den divalo hag an den diskramailh ma 'z eo.

Met e spered a c'hellan lavaret d'eoc'h dioc'htu a zo eus ar re bouta a c'heller kaout. Rak-se, hon eus kavet unan hag a vo kaset da baka morilhoned ganeomp, ne vo ket pell.

Herve. — Ha gwir ?

Jilig. — Ker gwir ha ma 'z eus pemp biz war va dourn-me; gwelet a reoc'h ha fazia a ran; me ne vezan ket keit-se evit barn eun den !

Herve. — Aotrou Sane, setu aze eur gwaz ! Ne c'hellec'h kaout den gwelloc'h egetan da zibuna ho kudenn. Evit c'hoari troiou kamm d'an dud, n'eus ket e bar.

Jilig. — Mar meulit ac'hanon alies evel-se, e vo eun donjer gwelet pegen lorc'hus den e teuin da veza.

Herve. — Tavomp eta, hag a-hend-all, arabad koll amzer, ha, da genta unan, mall eo gouzout e pelec'h ema ar Gallig koz. Ha c'houi, aotrou Sane, arabad d'eoc'h ankounac'hât ar pezh ho peus da ober, hag evit kuzat gwell ar pod, grit an neuz da veza atao laouen bras eus ar pezh a fell d'ho tad.

Sane. — Ma n'eus nemed an dra-ze da ober ez aio mat an traou !

Jilig. — E feac'h, ema o tont, al lustrugen ! Tee'hit buan, me a zo o vont d'e zigemeret.

Sane. — Chê ! Na pebez diskramailh a zen !

DIVIZ III

An A. Kerlaban ha Jilig

(An aotrou Kerlaban a zizro da gomz ouz an dud a zo deuet war e lerc'h en eur youc'hal warnan.)

An dud (a dre kein an teatr).

Kakous kornok !

Kakous kornok !

Gallig boud, Gallig boud, Gallig boud !

Kemer da vaz ha kea en da roud !

Kakous !

Kerlaban (oc'h ober an neuz da veza droug bras ennan). — Asa ! mat ! par exemple ! Petra 'zo ! Petra 'n diaoul a c'hoarvez gant ar gear zot-man ha gant an dud sot a zo e-barz.

Ne c'heller ket ober eur gammed, hep kaout eur bern genaoueien...

An dud. — Kakous !

Kerlaban. — ... Eur bern genaoueien o sellet ouzoc'h hag o c'hoarzin d'eoc'h !

He ! nouched 'zo ac'hanoc'h, grit hoc'h afferiou ha lezit an dud da dremen hep dont da ober goap anezo !

An dud. — Kakous kornok !

Kerlaban. — Boule'hurun, ar c'henta a welin o c'hoarzin a dapo eun taol dourn diwar e fri !

Jilig. — Petra eo, pôtred, perak e c'hoarzit, ha da biou ? Daoust hag e tleit ober goap eus an diavêzidi a dremen dre aman, evelse ?

Kerlaban. — Ah ! setu aze avat, par exemple, eun den hag a gompren eun dra bennak.

Jilig. — Perak diskouez ho priserez hag ho tivergon-tiz d'an dud estren ?

Kerlaban. — Ya ?

Jilig. — Daoust hag eun dra bennak a zo en aotrou o rei tro d'eoc'h da c'hoarzin ?

Kerlaban. — Ya ?

Jilig. — Daoust ha dishenvel eo diouz an dud-all ?

Kerlaban. — Daoust hag oun luch pe dort ?

Jilig. — Deskit anaout an dud atao gant a reoc'h da genta !

Kerlaban. — Gwir a-walc'h a livirit !

Jilig. — An aotrou, 'michans, en deus doare eun den hag a dle beza doujet.

Kerlaban. — Gwir eo !

Jilig. — Eur parizian, renk uhel d'ezan e Kemper !

Kerlaban. — Sur a-walc'h !

Jilig. — Eun den a spered bras.

Kerlaban. — Eun alvokad.

Jilig. — Heu ! gwelit ! Re a enor a ra d'eoc'h pa deurvez dont en ho touez.

Kerlaban. — Hep mar ebet !

Jilig. — Hag ar c'henta a raio goap anezan en de-vezo da ziwall ouzin-me.

Kerlaban. — Ho trugarekât a ran mil gwech !

Jilig. — Diês e kavan kenan gwelet pegen dizoare ez oar bet en ho kenver ha pardon a c'houlennan evit va c'henvroiz !

Kerlaban. — Ankounac'hât a ran buan, avat, par exemple !

Jilig. — Kalon vat ho peus ! Me am eus ho kwelet en de-man e Montroulez, p'oc'h bet eno o leina e ti ar Bozelleg hag an doare brao a ouiec'h da gemeret da zibri ho pred en deus laket ac'hanon d'ho karet dioc'h-tu, hag o c'houzout ervat n'oc'h morse deuet er vro-man, oun laouen da veza en em gavet ganeoc'h evit ho kas e-touez va c'henvroiz, n'o devez ket atao, red eo hel lavaret, evit an diavêzidi, an doujans a zo dleet; mez am eus evito, selaouit !

Kerlaban. — Re a enor a rit d'in.

Jilig. — Hen lavaret am eus; hen lavaret a ran; a-walc'h eo bet d'in ho kwelet eur wech evit ho karet beteg fin va buhez.

Kerlaban. — M'ho trugareka !

Jilig. — Ho tremm a blij d'in !

Kerlaban. — Gwell a ze !

Jilig. — Eun doare mat en deus.

Kerlaban. — Ah !

Jilig. — Ha brao !

Kerlaban. — Ah ! ah !

Jilig. — Ha koant !

Kerlaban. — Ah ! ah ! ah !

Jilig. — M'hen asur d'eoc'h, oun ho ten hiviziken !

Kerlaban. — Gwell a ze ! gwell a ze ! ne vez morse re a vignoned !

Jilig. — A greiz kalon eo e komzan !

Kerlaban. — Me 'gred.

Jilig. — M'am bije an henor da veza anavezet ganeoc'h, e ouesfec'h ez oun eun den ha n'eo ket goest da lavaret eur gaou !

Kerlaban. — Me gred.

Jilig. — Eun den ha n'eo ket goest da gaout ludu da c'holoi e dan !

Kerlaban. — Ya ! ya !

Jilig. — Sellet a rit ouz va gwiskamant a zo dishenvel diouz an hini ac'halen ! met, me a zo ginidik eus a Enez-Vaz ha c'hoant am eus da viret gant an doare d'en em wiska em farrez ar garantez o deus va c'henvroiz evit ar wirionez.

Kerlaban. — Ah ! par exemple, mat ho peus graet ! Evidon-me 'm eus en em wisket e giz Pariz evit dont war-dro aman.

Jilig. — E fei ! n'eus Parizian ebet, sur a-walc'h, gwisket klokoc'h egedoc'h-c'houi !

Kerlaban. — Setu aze, ger evit ger, ar pezh en deus lavaret d'in va c'hemener. Va dilhad a zo dereat, pinvidik, ha trouz a raint.

Jilig. — Ah ! me 'zonj d'in ! aman eo ker sot an dud. Met ! n'eo ket an dra-ze tout ! Kavet ho peus lojeiz ? Re zivezat emaoe'h hizio marteze evit mont d'ar maner a zo eun hanter-leo bennak ac'halen !

Kerlaban. — Ya ! me 'gred ivez ! hag o sonjal klask loj e oan aman.

Jilig. — Mat ! mar kirit, me 'roio an dourn d'eoc'h evit an dra-ze ! Anaout a ran ar gear-man kouls ha va fater.

DIVIZ IV

Herve, An aotrou Kerlaban, Jilig

Herve (souezet). — Ah ! sell 'ta ! sell 'ta ! ne zont ket o vont en hent kaout ar blijadur d'ho kwelet. Met ! 'm eus aoun n'oc'h mui evit ya anaout !

Kerlaban. — Bec'h a-walc'h am euz !

Herve. — Mat ! biskoaz kemend-all ! En eur ober pemp pe c'houec'h vloaz hepken n'oun ket chenchet kement-se, koulskoude, ma na c'hellfec'h mui anaout mignon brasa ar Gerlabaned.

Kerlaban. — Selaouit, an hent en deus skuizet ac'hanon !

(Da Jilig). — N'ouzon tamm piou eo.

Herve. — N'eus ket eur C'herlaban e Kemper ha ne anavezfen ket, adaleg ar c'hosa beteg ar yaouanka. Ne zarempreden nemeto pa oan e Kemper, ha kouls lavaret bemdez em beze an enor d'ho kwelet.

Kerlaban. — Me eo am eus ho tigemeret ?

Herve. — Asa ! ne deu sonj ebet d'eoc'h atao !

Kerlaban. — Eo, 'm eus aoun. (Da Jilig) N'anavezan ket anezan !

Herve. — Asa 'ta mat ! N'ho peus ket a zonj am eus bet an enor da eva ganeoc'h estreget eur wech.

Kerlaban. — Eo ! Kaout a ra d'in em eus eun tamm sonj breman ! (Da Jilig) N'oun ket piou e c'hellfe beza !

Herve. — Pe hano a roit-hu d'an aotrou-ze a zo ive e Kemper hag e vezer digemeret ker mat gantan ?

Kerlaban. — An aotrou Korfec ?

Herve. — Ya ! Mat ! Mont a reamp d'e di bep gwech m'hor bije c'hoant da gaout eun tammig lip-e-bao gwelloc'h eget kustum.

Pe hano a roër d'ar vali-ze ez ear enni da aveli ar penn ?

Kerlaban. — Bali Lok-Maria.

Herve. — Dres ! Eno eo em beze ar blijadur da ober meur a bennad marvailhat ganeoc'h !

Asa 'ta mat ! n'ho peus sonj ebet eus an dra-ze ?

Kerlaban. — Sonj ebet ? eo ! Dont a ra d'in. (Da Jilig) N'em eus ket an distera sonj !

Jilig. — Kant ha kant tra a dremen evel-se, dre ar spered, hag a ankounac'hear buan a-walc'h.

Herve. — Briatit ac'hanon, me ho ped, ha stardomp adarre skoulmou ar garantez koz kenetreomp !

Jilig. — Setu aze eun den hag a gar ac'hanoc'h dreist !

Herve. — Asa 'ta mat ! roit d'in ive eur c'helou bennak eus ho kerent... Penaoz ema an aotrou ho... asa 'ta mat... a zo eun den ker mat !

Kerlaban. — Va breur barner ?

Herve. — Dres ! hennez !

Kerlaban. — Ne c'hell ket beza gwelloc'h eget na deo !

Herve. — Alo ! gwell a ze ! Hag an hini a vez atao ker seder ! Asa 'ta mat !... an Aotrou... ho !... bah ! e hano a zo em genou !

Kerlaban. — Va c'hendery ofiser ?

Herve. — Emaoc'h gantan !...

Kerlaban. — Atao drant ha seder !

Herve. — Gwell a ze ! hag ho tonton, an aotrou...
Ah ! bah ! bah ! bah ! — red e vo d'in mont da bardona
da Zant-Memor ! — ... ho tonton, an aotrou, pe hano
en deus hennez, dija ?

Kerlaban. — N'em eus tonton ebet !

Herve. — Bez' ho poa unan koulskoude, pa oan
du-ze ?

Kerlaban. — Nan ! n'em eus nemed eun dintin.

Herve. — Ah ! eun dintin ! Mont a ran e belbi ! eun
dintin eo am boa c'hoant da lavarout ivez ! Ha penaoz
ema-hi ?

Kerlaban. — C'houec'h miz a zo eo maro !

Herve. — Asa 'ta mat, eur vaouez a zoare oa hounez.

Kerlaban. — Eun ni chaloni am eus ivez hag a zo bet
dare d'ezan mervel gant ar vrec'h en hanv diveza.

Herve. — Na pebez koll e vije bet ar maro-ze ?

Kerlaban. — Anaout a rit anezan ?

Herve. — Che ! me 'gav d'in sur ec'h anavezan ane-
zan ! Eur pôtr bras hag eun den kaer !

Kerlaban. — N'eo ket eus ar re vrasa !

Herve. — Nan ! Met korfet mat !

Kerlaban. — Ah ! ya !

Herve. — Hag eo ho ni ?

Kerlaban. — Ya !

Herve. — Mab da vreur pe da c'hoar ?

Kerlaban. — Dres !

Herve. — Chaloni iliz... Pe hano he deus dija ?...

Kerlaban. — Sant-Korantin.

Herve. — Ya ! Chaloni iliz-veur Sant-Korantin !...
Ah ! n'anavezan den ebet gwelloc'h egetan !

Kerlaban (da Jilig). — Anaout a ra kement kar am
eus.

Jilig. — Hennez hoc'h anavez muioc'h eget na zon-
jit hoc'h-unan !

Kerlaban. — War a welan, oc'h bet pell o chom e
Kemper ?

Herve. — Daou vloaz penn-da-benn !

Kerlaban. — Eno e oac'h eta pa deuas an aotrou
mear da baeron da vab va c'henderv ofiser ?

Herve. — Ya ! sur, pedet e voen da vont da fest ar
vadiziant, end-eün, gant unan eus ar re genta !

Kerlaban. — Brao e voe an traou, n'eo ket 'ta ?

Herve. — Brao bras !

Kerlaban. — Eno e voe eur pred ha n'oa ket fall beza
kouezet warnan, n'eo ket 'ta ?

Herve. — Che ! ya ! C'houi 'lavar ! Lipat a ris va
mourrou !

Kerlaban. — Neuze ho peus gwelet an tabut a zavas
etrezon hag eun dijentil eus an Naoned ?

Herve. — Ya !

Kerlaban. — Sac'h an dien ! ne voe ket tost d'ezan
lakat ac'hanon-me da gila !

Herve. — Ah ! nan !

Kerlaban. — Rei a eure d'in eur grabanad, met kle-
vet a reas e bater !

Herve. — Gwir a-walc'h a livirit ; met n'eo ket a-walc'h
kaoziou ! ar pardaez a deu ; c'hoant am eus e teufec'h
d'am zi da dremen an noz.

Kerlaban. — Ne garfen ket ho...

Herve. — Asa 'ta mat ! aze n'eus ket da lavaret nan !
Ne fell ket d'in ez afe va gwella mignon da loja da di-
all ebet aman nemet d'am hini !

Kerlaban. — An dra-ze a vije ho...

Herve. — Ya ! m'arvat sur ! Loja 'reoc'h em zi !
warc'hoaz ez eoc'h d'ar maner.

Jilig. — P'eo gwir en deus kement-se a c'hoant, e
vefe gwell d'eoc'h ober plijadur d'ezan !

Herve. — E pe lec'h ema ho tilhjou hag ho le-
vriou ?

Kerlaban. — Er penn-all da gear ; en hostaleri m'oun diskennet.

Herve. — Unan bennak a yelo d'o c'herc'hat.

Kerlaban. — Nan ! lavaret am eus d'an hostiz e vije arabad o rei da zen, nemed war al lec'h e vijen, en aoun da veza flemmet !

Jilig. — Mat eo teuler evez !

Kerlaban. — Tud ar vro-man o deus brud fall ; e-pad ma vez ar chapeled en eun dourn ganto e lakeont an dourn-all en ho kodell !

Herve. — An dud a spered a vez anavezet dre gement a reont hag a leveront.

Jilig. — Me a zo o vont da heul an aotrou hag a zigaso anezan el lec'h ma keroc'h !

Herve. — Ya ! eun nebeud urziou am eus da rei d'am zud ha n'ho pezo nemet dizrei d'an ti-man !

Jilig. — Ne vezimp ket pell !

Herve. — Grit dillo ho tro ! ouz ho kedal e vezimp da goania !

Kerlaban (da Jilig). — Setu aze unan, avat, eus va anaoudegez ha ne c'hortozen ket e gaout aman, hizio, avat, war va hent !

Jilig. — Doare mat en deus.

(**Kerlaban** ha **Jilig** a ya er-meaz.)

Herve (e-unan). — E feac'h, aotrou Kerlaban, en taol-man e vezoc'h dilabanet en eur wech ha ne vo ket pell an dale c'hoaz ! Pourchaset eo pep ti ! n'eus nemed mont en-dro da ober ! Desket oc'h, war ho meno, met

Eun den desket hag hen sot
'Zo sotoc'h eget eur ribot...

Hola !

DIVIZ V

Eun Apotiker, Herve

Herve. — Daoust ha ne vefec'h ket ar medesin am eus goulennet ?

An Ap. — Nan ! aotrou ! me n'oun ket eur medesin ! me n'am eus ket an enor da veza medesin, me n'oun nemed eun apotiker, eul lastez apotiker, eur c'hoz tam apotiker ha netra ken !

Herve. — Hag ar medesin n'ema ket er gear ?

An Ap. — Er gear ema ! war-dro e glanvourien ; met, mar kirit, ez in da lavaret d'ezan emaoe'h ama...

Herve. — Nan ! n'eo ket red ! gedal a rin ken na vezo prest ! E c'hervel hon eus graet evit lakat etre e zaouarn unan eus hor c'herent n'eo ket mat a-walc'h e benn, hag hon eus c'hoant da barea araok e lezel da vont e plas.

An Ap. — N'oaec'h ket goest da goueza war medesin ebet gouiziekoc'h eget an hini m'oc'h kouezet warnan ! Eur medesin eo hag a anavez ar medesinerez, kouls ha ma ouezan me va fater, hag evit klenvejou ar penn eo dreist. Atao ec'h entent ouz ar glanvourien hervez ar c'hiz koz ! Hennez n'ema ket e chal gant an nevezentiou ha ne vo ket gwelet biken o vont da glask pemp troad d'ar maout ! Ha goude ma vefe rôet d'ezan ar mor hag e vadou ne garfe ket parea eun den nemet gant louzeier ar medesinerez, louzeier ar medesinerez !

Herve. — Mat a ra ! Eur c'hlanvour ne dle ket parea nemet war urz medesin.

An Ap. — N'eo ket ma vefemp mignoned vras hon daou eo e komzan evel-se, met eur blijadur eo beza klanv p'en em gaver da goueza etre e zaouarn. Gwell eo ganen mervel gant e louzeier eget beza pareet gant re eun all, rag ma varvan, eo dre ma na c'hell ar medesinerez netra ouz va c'hlenved hag an heritourien n'o deus rebech ebet da ober d'eoc'h.

Herve. — Na pebez frealzidigez evit eun den maro !

An Ap. — N'eo ket 'ta ! Pa varvit e c'hellit lavaret, da vihana, oc'h marvet evel ma oa dleet ! Oh ! ne vez ket nec'het, ententit, gant ar c'hlenvejou ha, m'ho peus da vervel, ne zalc'ho ket ac'hanoc'h pell er verzerenti gantan.

Herve. — Ar c'henta mont, ar berra kont !

An Ap. — Ya! ya! da ober petra krena kemend-all, pa ranker mont koulskoude! Mat eo gouzout dioc'h-tu ma vezer klanv pe ez eus da zizrei pe n'eus ket!

Herve. — Ya! ya! ya!

An Ap. — Setu aze tri ni d'in m'eo bet war o zro p'int kouezet klanv; n'int ket chomet war o gwele hini ebet anezo en tu-all da bevar dervez ha, ma vije bet galvet eun all bennak da zont d'o gwelet, e vijent bet chomet ouspenn tri miz da langisa!

Herve. — Eun dra gaer eo kaout mignoured evelse!

An Ap. — Ah! me 'gav d'in! Ne jom mui ganen eus e zilerc'h nemet daou genderv ha teuler a ra pled war-nezo evel pa vijent bet e vugale; entent a ra outo evel ma kar, hep m'am-bije ezomm da lavaret ger, ha, peurliesia, pa zizroan eus eun tu bennak, e welan e vezont bet gwadet pe spurjet war e c'hourc'hemenn.

Herve. — Na pebez den avizet mat!

An Ap. — Setu! setu! setu hen o tont.

DIVIZ VI

*Herve, ar c'henta hag an eil Medesin, an Apotiker
Daou zen deuet da glask ar medesin*

Ar c'henta klasker. — An Aotrou n'eo ket evit padout ken ha dijauj eo ar boan en deus en e benn!

Ar c'henta medesin. — Ar c'hlanvour-ze n'eo ket fur a-walc'h; rag gant eur c'hlenved evel an hini en deus e tlefe kaout poan, hervez Galian, n'eo ket en e benn eo, met en e felc'h!

Ar c'henta klasker. — N'ouzon ket keit-se, me! Ar pezh a ouzon eo ema gant ar red-kof c'houec'h miz a zo.

Ar c'henta medesin. — Mat! anat eo emaer o tieubi an diabarz. Mont a rin d'e welet a-benn daou pe dri dervez aman, met ma varvfe araok eo red d'eoc'h kemenn d'in, rak n'eo ket dereat gwelet eur medesin o vont da welet eun den maro. (*Ar c'henta klasker a ya er-meaz*).

An eil klasker. — Va zad ivez, aotrou, ne da ket kalz gwelloc'h an traou gantan!

Ar c'henta medesin. — Piou a zo kaoz? Louzeier a roan d'ezan! Perag ne bare ket ganto? Ped gwech eo bet gwadet?

An eil klasker. — Pemzek gwech e teir zizun.

Ar c'henta medesin. — Pemzek gwech eo bet gwadet?

An eil klasker. — Ya!

Ar c'henta medesin. — Ha ne bare ket?

An eil klasker. — Nan! Aotrou!

Ar c'henta medesin. — An dra a ziskouez n'eo ket er gwad eo ema ar c'hlenved; spurji anezan a vezo red kel lies gwech ha ma 'z eo bet gwadet ha goude e vo gwelet penaoz e troio an traou.

(*An eil klasker a ya er-meaz*).

An Ap. — Setu diveza, diveza, diveza louzou ar medesinerez.

DIVIZ VII

Herve, ar c'henta hag an eil Medesin

Herve. — Me eo, Aotrou, am eus laket komz d'eoc'h en deizioù tremenet diwar-benn unan eus va c'herent a zo aet e benn e bezibul hag a garfen ho kwelet o kemeret eur pennadig en ho ti hep gouzout da zen!

Kenta medesin. — Ya! Pourchaset eo e gambr ha bezit dinec'h; gwella ma vo gellet e vo ententet outan!

Herve. — Asa 'ta mat! Setu hen!

Kenta medesin. — Ne c'helle ket en em gaout gwelloc'h, rak setu aman eur medesin all eus va mignoned hag hon daou ez eomp dioc'h-tu da studia e glenved; gant diou c'houlaouen e weler atao gwelloc'h eget gant unan!

DIVIZ VIII

An A. Kerlaban, Herve, an daou vedesin

Herve (d'an A. Kerlaban). — Eun tammig affer am eus da zibuna hag eo red d'in mont diouzoc'h eur pen-

nadig, met setu aze eun aotrou a jomo ganeoc'h em lec'h hag a raio d'eoc'h brava ha mata ma c'hello.

Kenta medesin. — Ah! ya! n'en devezo ket da glemm!

Kerlaban. — E vestr-mevel eo, me gred! Bigr! Na pebez aotrou bras e tle beza hennez, er memes tra!

Kenta medesin (da Herve). — Ober a raimp d'an aotrou evel m'eo dleet hag hervez hor gouiziegez.

Kerlaban. — N'eo ket red ober d'in kement-se a gamambre! Me n'oun ket deuet aman da ziêza an dud.

Kenta medesin. — Ne ziêzit den ebet.

Herve. — Setu aze pemp skoed atao da c'hedal; ar rest a deuo goude-ze.

Kerlaban. — War zigarez m'oun deuet aman, ne garfen ket ho kwelet o prena netra abalamour d'in.

Herve. — Bah! lezit, n'eo ket evit ar pezh a zonjit.

Kerlaban. — Grit d'in evel d'eur mignon ha netra ken!

Herve. — Evel-se eo e fell d'in ober ivez! (Goustad d'ar medesin) Taolit evez, dreist-holl, ne zic'happe eus a-dre ho taouarn, rak a-wechou en devez c'hoant tec'het.

Kenta medesin. — Arabad d'eoc'h beza nec'het.

Herve. — Pardomit ac'hanon ma rankan ho lezel eur pennadig hoc'h-unan.

Kerlaban. — Roit peoc'h! Re vras digemer a rit d'in.

DIVIZ IX

Kerlaban, ar c'henta hag an eil Medesin

Ar c'henta medesin. — Eun enor bras eo evidon m'oun bet dibabet evit beza war ho tro!

Kerlaban. — Plijadur a ra d'in en em gaout ganeoc'h.

Kenta medesin. — Setu aze eur c'henvreur d'in, eun den desket bras hag emamp o vont d'en em glevet hon daou evit gouzout penaoz en em gemeret da ober d'eoc'h evit ar gwella.

Kerlaban. — N'eo ket red d'eoc'h en em jala kement-se ganen-me. — Grit d'in evel d'ar re-all; mat a-walc'h e vo!

Kenta medesin. — Kadoriou, mar plij, kadoriou!
(*Mevelien a deu hag a ro kadoriou*).

Kerlaban (outan e-unan). — Nag a « s'il vous plait » a zo gant ar re-man!

Kenta medesin. — Alo! aotrou! azevit, mar plij, aotrou!

Kerlaban. — Ho servicher!
(*Kemeret a reont e zivrec'h da welet ha bale ra ar gwad*).
Oc'h ober petra emaoe'h?

Kenta medesin. — Dibri mat a rit, Aotrou?

Kerlaban. — Oh! ya! laouen! hag eva gwelloc'h c'hoaz.

Kenta medesin. — Gwaz a ze! Kaout kement-se a naoun ha kement-se a zec'hed a ziskouez ez eus sec'hor ha leskadurez en diabarz. Kousket mat a rit?

Kerlaban. — Ya! p'am bevez koaniet mat.

Kenta medesin. — Hunvreal a rit a-wechou?

Kerlaban. — A-wechou!

Kenta medesin. — Hunvreoù penaoz a rit?

Kerlaban. — Hunvreoù penaoz? Hunvreoù penaoz? Na pebez marvailhou iskis a zo ganeoc'h c'houi!

Kenta medesin. — Lampr eo ho korf?

Kerlaban. — Lampr eo va c'horf! Lampr eo va c'horf! Roit peoc'h d'am penn; ne gomprenan ket ho koulen-nou tamm ebet; gwella eo ganen eva eur banne.

Kenta medesin. — Gortozit, gortozit! Ni a zo o vont da studia hoc'h affer dirazoc'h hag e lec'h mont e latin, ez aimp e brezoneg, abalamour d'eoc'h da entent gwelloc'h ac'hanomp.

Kerlaban. — Petra zo ezomm da studia evit dibri eun tamm?

Kenta medesin. — O veza ma ne c'heller parea klenved ebet heb anaout mat anezan da genta hag o veza

ma ne c'heller ket anaout mat anezan heb sellet penaoz eo deuet hag e pe stad e laka ar c'hlanvour, e teurve-zoc'h va lezel da zisplega dirazoc'h, berra ha freasa ma c'hellin, va doare da welet diwar-benn an den-man.

Me 'lavar eta ema breman dindan eur barr follentez a hanvomp melkoni felc'hek, unan eus ar follenteziou diêsa da barea ha ne c'hell nemed eun Eskulap evel-doc'h dont a-benn anezi.

Gervel a ran melkoni an den-man melkoni felc'hek, evit dispartia anezi diouz an diou velkoni all, rak Galian vras a lavar ez eus teir melkoni dishenvel an eil diouz eben, unan en empenn, eun all er galon hag eben all, izelloc'h, er felc'h.

Eaz eo gwelet eo an den-man taget gant ar velkoni a lezhanvomp felc'hek ; n'ho peus nemed sellet ouz an dristidigez-se a zo war e dal, ouz ar ruzder a zo war e zaoulagad, ouz an difisians hag an aoun-ze en deus rag an holl hag e weloc'h anat warnezan ar pevar merk a c'houlenn an doktor Hippokrat evit ar velkoni felc'hek !

Ha breman, p'eo gwir klenved anavezet a zo hanter bareet, rak

Ignoti nulla est curatio morbi,
eo red gwelet petra a vefe mat da ober d'an aotrou.

Ha da genta unan, p'eo gwir ar pezh a zo bet penn-abeg brasa e glenved eo ar gwad deuet da bouloudenna, me 'gred e vefe mat e wada alies; digeri d'ezan gwazien vras e dal ha rei spurjou d'ezan da nevezi e wad ; kanerien dispar ha marvailherien laouen a vije mat da gaout ive war e dro.

Setu va doare da welet-; d'eoc'h-c'houi breman da gomz. Dixi !...

Eil medesin. — Goude an holl draou skiantek ho peus lavaret, pec'hed e vefe d'in digeri va genou. Kavet ho peus ar c'hlenved en deus an aotrou, pe ma n'en deus ket anezan, eo red d'ezan e gaout, kemend-all a draou kaer ho peus lavaret diwar e benn. Kavet ho peus al louzeier a oa red ;

Manibus et pedibus descendo in tuam sententiam

ha n'am eus netra da ober ken nemed kinnig va gourc'hemennoù d'an aotrou evit ar chans-vat en deus bet da goueza etre ho taouarn.

Eun dra all, koulskoude, ne vefe ket fall kennebeut; lakat war benn an aotrou eur palastr holen; an holen eo a zigas furnez ha rei d'ezan, araok an holl louzeier all, eun tammig lavamant. Evel-se, red eo esperout, e teuimp a-benn da barea ar c'hlanvour evel m'eo ho c'hoant ha va hini.

An A. Kerlaban. — Aotronez, eun eur a zo emañ ouz ho selaou; daoust ha da ober goap-ac'hanon eo oc'h deuet aman ?

Kenta medesin. — Nan! Aotrou! Ni ne reomp goap ouz den ebet.

Kerlaban. — Petra eo an holl draou-man, ha petra 'glaskit gant ho sorc'hennou hag ho pidanellerez ?

Kenta medesin. — Ah! lavaret traoù d'an dud, setu eur merk all evit anaout gwelloc'h e glenved ha dont a c'hell da gemeret evit atao ar voazamant fall-ze !

Kerlaban (outan e-unan). — Gant piou emañ-me aman ?

Tuffal a ra a-gleiz hag a-zehou diou pe deir gwech.

Kenta medesin. — Eur merk all, beza o tuffal dalc'h-mat atao.

Kerlaban. — Roit peoc'h d'am penn ha deomp ac'hanen !

Kenta medesin. — Eur merk all c'hoaz, beza diê e pep lec'h.

Kerlaban. — Petra 'glaskit war va zro-me, mil gutez !

Kenta medesin. — Parea ac'hanoc'h, hervez m'eo bet gourc'hemennet d'eomp.

Kerlaban. — Parea ac'hanon ?

Kenta medesin. — Ya !

Kerlaban. — Gedit ma vezin klanv da genta !

Kenta medesin. — Ah! c'houez fall a zo gant ar c'hlanvour pa na wel ket e glenved !

Kerlaban. — Ma n'eus ket a c'houez falloc'h ganeoc'h muioc'h eget na deus ganen-me, eo brao d'eoc'h. Mē, avat, par exemple, n'am eus ket a aoun ouz hen lavaret d'eoc'h, a zo ker yac'h ha n'eus fors piou !

Kenta medesin. — Ni a oar gwelloc'h egedoc'h, 'michans, p'eo gwir ez omp medesined dre hor micher.

Kerlaban. — Mar doc'h medesined, e ran foutre ac'ha-noc'h hag eus ho medesinerez !

Kenta medesin. — Mardandoustik, an den-man a zo eun tamm mat folloc'h eget n'hor biye krédet !

Kerlaban. — Va zad ha va mamm n'o deus biskoaz great implij eus louzou ebet ha maro int o-daou ha n'eus bet medesin ebet diskoaz war o zro !

Kenta medesin. — N'oun ket souezet, p'eo gwir o deus eur mab hag a zo foll. (*D'an eil medesin*) N'eo ket a-walc'h kaoziou; louzaouomp anezan buan; setu aze unan hag a c'hello trugarekât ac'hanomp estreget eur wech, ma c'hellomp digas e skiant-vad d'ezan en-dro.

(*Ar vedesined a ya er-meaz.*)

DIVIZ X

Kerlaban, e-unan

Kerlaban. — Petra 'n diaoul a c'hoarvez gant an dud-man? N'oar ket fur a-walc'h dre aman, 'm eus aoun ! Biskoaz n'am eus gwelet kemend-all.

DIVIZ XI

An O. Kerlaban, an Apotiker, an daou Vedesin

(*Azeza ha sevel a reont diou pe deir gwech da zaludi an A. Kerlaban — Kerlaban a zav bep gwech da zaludi anezo d'e dro.*)

An Apotiker (e *strinkell gantan*) — Aotrou, setu aman eun tammig louzou, eun tammig louzou, a rankit da gemeret, mar plij, aotrou !

Kerlaban. — Me ? Ha ! ha ! ha ! Ah ! ya ! emaoc'h en em gavet !

An Apotiker. — Gourc'hemennet eo d'eoc'h, aotrou, gourc'hemennet eo d'eoc'h, gourc'hemennet eo d'eoc'h !

Kerlaban. — Gwelet e vo graet piou eo ar mestr !

An Apotiker. — Kemerit anezan, aotrou, kemerit anezan ; ne ray poan ebet d'eoc'h, ne ray poan ebet d'eoc'h.

Kerlaban. — Ah !

An Apotiker. — Da walc'hi ho tiabarz, aotrou, da walc'hi ho tiabarz ; kemerit, aotrou, evit distanka eo, evit distanka eo !

Kerlaban. — Na pebez torrou-penn, mil gutez, eo an dud-man !

(*Lakat a ra e dog war e benn, hag e red ermeaz ; ar vedesined a red war e lerc'h hag e tizro dre an tu-all war leurenn an teat ; eno e kav an Apotiker a oa ouz e c'hedal.*)

Ar c'henta medesin. — Kemerit an dra-ze, Aotrou, kemerit an dra-ze, ne ray droug ebet d'eoc'h ; ne ray droug ebet d'eoc'h !

(*Kerlaban a gemer eur gador d'en em zifenn hag a ya er-meaz adarre, d'ar red, kador hag all, an Apotiker oc'h harpa e strinkell ouz ar gador en deus kemeret Kerlaban d'en em zifenn.*)

EIL ARVEST

DIVIZ I

1^a Medesin — Jilig

Kenta medesin. — Kaër am eus bet teuler evez, eo tec'het eus a dre va daouarn, evel pa vije bet krog an tan en e ziadrenv, hag al louzou a glasken rei d'ezan a zo chomet heb dougen frouez.

Jilig. — Red eo 'e vefe digernez outan e-unan pa dec'h rak louzeier ker mat hag ho re.

Kenta medesin. — An dra-ze a ziskouez eo eur penn skanv, hag eun den berboellik.

Jilig. — Pareet ho pije anezan, heb mar ebed.

Kenta medesin. — Heb mar ebed, goude ma vije bet daouzek klenved berniet warnan.

Jilig. — Setu aze evelato hanter-kant skoed gounezet mat hag a gollit.

Kenta medesin. — Hag a gollan ! nan, n'o c'hollan ket, rak me lavar me e pareo, dre gaer pe dre heg ; mar-c'had a zo etrezomp ha me lakaio paka anezan en eun tu pe du, evel eun torfetour a dec'h rak ar vedisined hag a dorr o gourc'hemennou !

Jilig. — Mat a reot ; ho louzeier o divije e bareet hag 50 skoed a laer diganeoc'h.

Kenta medesin. — Daoust hag e pe lec'h e vije aet da guzat ? N'ho peuz ket bet eus e gelou ?

Jilig. — E maner Kerleon e tle beza, da gredi eo, rag an Aotrou Patern a fell d'ezan e gaout da skolia e vab ha da c'houarn e di, hag, heb mar ebed, o veza m'eo dianaoudek eus e glenved, e vo mall gantan e lakât e karg.

Kenta medesin. — Mont a ran d'ar maner dioc'htu krenn !

Jilig. — Mat a rafec'h mont.

Kenta medesin. — Hennez a dle beza louzaouet ganen-me ha ne fell ket d'in e rafe eur c'hlanvour goap ac'hanon evelse !

Jilig. — Ah ! nan ! n'eo ket mat, ha mar doc'h eun den, ne laoskoc'h ket anezan da vont daved Aotrou Kerleon araok beza ententet outan « comme il faut ».

Kenta medesin. — Ober a rin !...

Jilig. — Dres ! setu aotrou Kerleon o tont ; komzit d'ezan dioc'htu (*outan e-unan*). Mont a ran, diouz va zu, da rouestla eur gudenn all bennak hag ar paourkeaz aotrou Patern a vo ken dall hag e c'houarner nevez.

(*Jilig er mear*).

DIVIZ II

1^a Medesin — Ao Patern

Kenta medesin. — C'houi ho peus en ho ti eul lastez aotrou Kerlaban a dle beza mestr-skol ho mab ?

Patern. — Ya ! gedal a ran anezan da zont ; eus a Gemper e teu hag e tlefe beza en em gavet dija.

Kenta medesin. — En em gavet eo ! ha tec'het eo eus va zi-me, bremaik, goude beza bet laketa etre va daouarn. Met en hano ar medesinerez e tifennan ouzoc'h e gemeret en ho ti araok ma vo pareet ganen eus eur c'hlenved hag a vir outan a-grenn da c'hellout ober al labour ho peuz da rei d'ezan.

Patern. — Heu !

Kenta medesin. — Ya ! Ho kouarner nevez a zo va c'hlanvour ; e glenved a zo eun dra hag a zo d'in evel m'eo d'in an dilhad hag an hano a zougan. Ha difenn a ran grons al labour outan araok m'en devezo kemeret al louzeier am euz klasket d'ezan.

Patern. — Diaoc'h ! eur c'hlenved bennak en deus !

Kenta medesin. — Ah ! me gav d'in sur !

Patern. — Ha pe seurt klenved, mar plij ?

Kenta medesin. — Ah ! an dra-ze, avat, ne zell ket ouzoc'h !...

Patern. — Eur c'hlenved spegus eo ? Ezomm am eus d'her gouzout, rag va fennher a lakan etre e zaouarn.

Kenta medesin. — Ar vedesined ne c'hellont ket dis-kuilh ar pezh a zeskont o labourat war o micher met ar pezh a c'hellan da lavaret d'eoc'h eo ne dlefec'h ket mont da gemeret en ho ti eun den evelse, ma n'ho peus ket a c'hoant da veza deuet fall d'ar vedesined ha da veza kondaonet ganto, c'houi hag ho mab, da goueza en holl gienvejou a blijo d'ezo.

Patern. — Oh ! diaoc'h ! bezit dinec'h ! Mar deo eun den evelse eo, ne vezo ket a ezomm da skuba va maner-me war e lerc'h.

Kenta medesin. — Etre va daouarn-mie eo bet laketa ha breman e ranko chom ganen ken na vo pare.

Patern. — Mat a rit !

Kenta medesin. — Tec'het a raio ar pezh a garo, met me a lakaio kondaoni anezan da zont da gemeret va louzou !

Patern. — Na petra 'ta !

Kenta medesin. — Yal krenvi a raio pe me a bareo anezan.

Patern. — Sur !

Kenta medesin. — Ha ma ne gavan ket anezan, gwaz a-ze d'eoc'h ; me ho pareo en e blas !...

Patern. — Diaoc'h ! Me a zo yac'h !

Kenta medesin. — N'eus forz a ze ; eur c'hlanvour am eus ezomm ; eur c'hlanvour am bo ! Kemeret a rin an neb a-c'hellin.

Patern. — Kemerit an neb a geroc'h ; met n'eo ket me eo a gemeroc'h ; asa, diaoc'h, biskoaz kement all ! Breman e vo red klenvel evit ober plijadur d'ar vedesined !...

DIVIZ III

Jilig, Patern

Jilig. — Eutru, me zou eur marc'hadour hag a Vro-Wened, a garfe goulenn eun dra ouzoc'h.

Patern. — Petra ?

Jilig. — Lakit hou tok ar hou penn, Eutru, mar plij !

Patern. — Livirit d'in, Aotrou, petra glaskit ?

Jilig. — Ne livirin seurt d'an Eutru ma na lakit chet hou tok war hou penn.

Patern. — Ma n'eus nemed an dra-ze ! (*Lakat a ra e dog*) Petra zo ?

Jilig. — P'eus chet anaoudegez dre amen hag an Eutru Patern hag a vaner Kerleon ?

Patern. — Eo, hen anaout a ran.

Jilig. — Ha peseurt den eo an Eutru-ze, mar plij ?

Patern. — Diaoc'h ! eun den evel ar re all, 'michans !

Jilig. — Me c'houl ouzoc'h, Eutru, hag hen zo pinvidik hag hen en deus madeu ?

Patern. — Ya !

Jilig. — Madeu bras ! bras !

Patern. — Ya !

Jilig. — Mat eo ! Mat eo ! Eutru.

Patern. — Perag e c'houlennit-hu an dra-ze ?

Jilig. — Abalamour ma c'hell an dra-ze beza talvoudek d'in.

Patern. — Penaoz ?

Jilig. — M'em euz kleve e tle an Eutru Patern kemeret en e di da c'houarn e vaner ha da ober skol d'e vab, eul lastez Eutru Kerlaban.

Patern. — Ha neuze !

Jilig. — Hag al lastez Eutru Kerlaban-ze a zo eun den hag a dle argant d'in-me eleiz, eleiz, ha me a zo deuet aman evit an dra-ze !

Patern. — An Aotrou Kerlaban a dle arc'hant d'eoc'h?

Jilig. — Ya! Eutru! hag eiz miz a zo oun bet o pro-sezi outan hag eo douget er varnedigez am eus bet en e eneb e tle paea ac'hanon teir zizun goude ma vezo aet en ho servich.

Patern. — Heu! Heu! hag en deus lavaret e paeje ac'hanoc'h neuze?

Jilig. — Ya! Eutru! ha m'em eus mall da welet anezan aet en e blas!

Patern. — Na pebez kelou all! Kenavo d'eoc'h!

Jilig. — Trugarekat a-ran an Eutru eus e gomzou!

Patern. — Ha me eus ho re!

Jilig. — Bennoz an Eutru Doue d'eoc'h evit an doareieu mat ho peus roet d'in. (*Patern a ya er meaz*).

Jilig. — Mat ez a an traou! Lezomp breman dilhad ar gwenedour a gostez ha pourchasomp eun dro gamm bennak all c'hoaz evit ma teuint o daou da gemeret kement a zifisians an eil euz egile ma ne c'hellint ket mui en em c'houzanv nag en em welet. O daou int ker barrek ha ker barrek da lonka kement higen a vezo laketa da zistribilha a-zioc'h o fri. Daou besk kaer a dapimp, gwelet e vo graet, araok mac'h ehanimp.

DIVIZ IV

Kerlaban ha Jilig

Kerlaban (*e-unan, a gav d'ezan; Jilig, eun tammik a-drenv*) Follentez felc'hek, melkoni felc'hek!... Petra 'n diaoul eo ar c'hlenved-ze?

Jilig. — Petra eo, Aotrou? Petra ho peuz?

Kerlaban. — Ne welan nemed lavamanchou a zehou hag a-gleiz!

Jilig. — Heu!

Kerlaban. — N'oufec'h ket kompren petra 'r gounnar a zo en em gavet ganen en ti brein-ze m'ho peuz kaset ac'hanon ennan!!

Jilig. — Nan da! Petra eo?

Kerlaban. — Me gave d'in edon o vont da veza digemeret mat!

Jilig. — Ha n'oc'h ket bet?

Kerlaban. — Ni ho lez etre daouarn an Aotronez. Medisined gwisket e du; war eur gador; kemeret va brec'h da welet penaoz e kerz va gwad... Foll eo... Melkoni felc'hek... Apothiker... kemerit, Aotrou, kemerit, ne rai droug ebet d'eoc'h! Ne rai droug ebet d'eoc'h!... Da zistanka eo, Aotrou, da zistanka eo!...

Biskoaz n'am eus klevet c'hoaz em buhez kement all a ziotachou!...

Jilig. — Mar deo gwir!

Kerlaban. — An tamm aotrou-ze a deuas d'am briata n'eo nemed eun ailhon en deus kaset ac'hanon da eun ti da ober goap ac'hanon ha da c'hoari troiou kamm d'in!

Jilig. — Ya!

Kerlaban. — Pa lavaran d'eoc'h; tri oant o vintuka ac'hanon ha mil boan am euz bet oc'h en em zizoher diouto...

Jilig. — Gwelet a rafec'h; n'eo ket diouz eur gwel eo barn eun den; me a gave d'in e oa unan euz ho kwella mignoned!... Tud a zo hag a zo traitour evel an dour!... Tud ar seurt-ze a dlefe beza laketa war eur mor diadennet, en eur vag distur.

Kerlaban. — Ya! N'eus ket a c'houez al lavamant ganen, da vihana? Gwelit, mar plij...

Jilig. — Feil eur c'houez bennak dem-henvel ouz an dra-ze a zo, avat!

Kerlaban. — Va fenn a zo stanket gant ar c'houez daonet-ze ha kaout a ra d'in ema atao ar strinkell o viza ac'hanon.

Jilig. — Na pebez yudazerez! An dud evelato a zo fallakr spontus, lod anezo!

Kerlaban. — Livirit d'in, en han' Doue, e pelec'h ema maner Kerleon! Mall am euz da welet an aotrou Patern.

Jilig. — Ah ! ah ! eun affer bennak ho peuz ganta
'ta ? Galvet oc'h gantan d'al lezvarn marteze !

Kerlaban. — D'al lez-varn ? Nan, me deu da jiom
en e di !

Jilig. — Eun anaoudek bennak d'ezan marteze, Hag
e teuit da dremen eun nebeud deizio.

Kerlaban. — Dont a ran da c'houarn e walerha da
skolia e vab, an aotrou Sane.

Jilig. — Ah ! ché ! Hag anaout a rit anezan ? Eur
c'helou bennak ho peuz bet diwar e benn ha diwaben
e bennher ?

Kerlaban. — Ah ! nan avat ! Ditouret eun Ibed an
Aotrou gant eur mignon d'in hag a lavar eo ar plas
diouz va doare, goude ar c'hollou bras anezan, euz bet e
Kemper. Eun dra bennak a zo da lavaret anezan !

Jilig. — Netra !

Kerlaban. — Netra ?

Jilig. — Netra, pa lavaran d'eoc'h ; re lampr eo bet
begi va zeod.

Kerlaban. — En han' Doue, livirit d'in ar wirionez !

Jilig. — N'eo ket red.

Kerlaban. — Red awalc'h.

Jilig. — Nan !

Kerlaban. — Ha ne vefec'h ket euz va mignonez ?

Jilig. — Eo ! eo ! ne c'heller ket ho karet, muioc'h
eget ne ran.

Kerlaban. — Rak-se n'eo ket da d'eoc'h kuzeta an traou
ouzin.

Jilig. — Ya ! met drouk-prezeg va nesa a ran kin.

Kerlaban. — Delit, kemerit ar walenn-ze d'eg arant, ez
evidon ha livirit d'in ar wirionez.

(*Kerlaban a ro e walenn da Jilig.*)

Jilig. — Gortozit, ezomm am euz da zontjal : evit gou-
zout hag ober a c'hellan ar pez a c'houlerint. (*tr-o-d anezan*
an dud). Eun den eo hag a glask eur gouarn, akla
anezan da zont a-bell pa ne c'hell ket mui kaout mi

ebed ken a dost ; gwir eo ez eo eun den fallakr ha
gaouiad mar deuz unan ; met ne c'heller ket ober droug
da zen ebed ha pa vefe da falla den a zo o vale ; aman
an holl a oar petra eo aotrou Kerleon hag ez afen d'o
diskuilh da eun den ha n'o goar ket ?

Difennet eo rei skouer fall d'an nesa. Gwir eo an
dra-ze.

Met diouz eun tu all, setu aze eun diaveziad emaint
o klask paka er gripped hag a deu heb difizianz ebed
d'en em deuler en eun ti hag a gav d'ezan a zo eun ti
mat, eun aotrou ha, war zigarez ma ne garfe ket ober
eun taol yudas da zen all ebed, a gred eo henvel an holl
outan, eur mestr-skol a gemer ac'hanon evit eur mi-
gnon hag a ro d'in e walenn e testen euz e garantez.

(*D'an aotrou Kerlaban*). — Ya ! kredi a ran e c'hellan
lavaret d'eoc'h an traou evel m'emaint heb bec'hia re
va c'houstonianz ; met lavaromp anezo heb ober nemet an
nebeuta ma c'hellimp a c'haou d'an nesa. An aotrou
Patern a zo eun tammik kropet e vizied pa vez meneg
da baea ; meur a hini euz ar re a zo bet en e zervich a
zo bet kaset kuit pa dostea ar mare da baea en eur
damall anezo da veza laëret arc'hantiri ha traou all
evelse en e di.

Met marteze e vezoc'h gwelloc'h deuet d'ezan. Hag
evit ar pennher, an aotrou Sane a zo eur golladenn ha
netra ken ! eun den chouchet mar deuz unan, henvel ouz
e dad, a ra an neuz da garet e vistri evit rei lamm d'ezo
goude, gwelloc'h a-ze ! met marteze pa vezoc'h gantan
e wellaio...

Kerlaban. — Petra ? evit eun nouch e kemerit ac'ha-
non 'ta ?

Jilig. — Marteze n'euz ket kement da lavaret hag a
rear ? Ha neuze beza ez eus tud hag a oar en em denna
ha ne vezont ket nec'het ha goude ma rankfent mont
d'ar prizon, pa vez o c'houstonians...

Kerlaban. — Emaer en em gavet da dapa ac'hanon
e kudennoù evelse ! A holl viskoaz ar Gerlabaned o deuz
karet kerzet sounn o fenn !

Jilig. — Ah ! ah ! eun affer bennak ho peuz ganta 'ta ? Galvet oc'h gantan d'al lezvarn marteze !

Kerlaban. — D'al lez-varn ? Nan, me deu da jom en e di !

Jilig. — Eun anaoudek bennak d'ezan marteze, hag e teuit da dremen eun nebeud deizioù.

Kerlaban. — Dont a ran da c'houarn e vaner ha da skolia e vab, an aotrou Sane.

Jilig. — Ah ! ché ! Hag anaout a rit anezan ? Eur c'helou bennak ho peuz bet diwar e benn ha diwarbenn e bennher ?

Kerlaban. — Ah ! nan avat ! Ditouret oun bet d'an Aotrou gant eur mignon d'in hag a lavar eo ar plas diouz va doare, goude ar c'hollou bras am euz bet e Kemper. Eun dra bennak a zo da lavaret anezan ?

Jilig. — Netra !

Kerlaban. — Netra ?

Jilig. — Netra, pa lavaran d'eoc'h ; re lampr eo bet begig va zeod.

Kerlaban. — En han' Doue, livirit d'in ar wirionez !

Jilig. — N'eo ket red.

Kerlaban. — Red awalc'h.

Jilig. — Nan !

Kerlaban. — Ha ne vefec'h ket euz va mignoned ?

Jilig. — Eo ! eo ! ne c'heller ket ho karet zoken muioc'h eget ne ran.

Kerlaban. — Rak-se n'eo ket da d'eoc'h kuzet an traou ouzin.

Jilig. — Ya ! met drouk-prezeg va nesa a rankin.

Kerlaban. — Delit, kemerit ar walenn-ze dre garantez evidon ha livirit d'in ar wirionez.

(Kerlaban a ro e walenn da Jilig).

Jilig. — Gortozit, ezomm am euz da zonzal evit gouzout hag ober a c'hellan ar pezh a c'houlennit (*troët ouz an dud*). Eun den eo hag a glask eur gouarner, a laka anezan da zont a-bell pa ne c'hell ket mui kaout hini

ebed ken a dost ; gwir eo ez eo eun den fallakr ha gaouiad mar deuz unan ; met ne c'heller ket ober droug da zen ebed ha pa vefe da falla den a zo o vale ; aman an holl a oar petra eo aotrou Kerleon hag ez afen d'o diskuilh da eun den ha n'o goar ket ?

Difennet eo rei skouer fall d'an nesa. Gwir eo an dra-ze.

Met diouz eun tu all, setu aze eun diaveziad emaint o klask paka er gripped hag a deu heb difizianz ebed d'en em deuler en eun ti hag a gav d'ezan a zo eun ti mat, eun aotrou ha, war zigarez ma ne garfe ket ober eun taol yudas da zen all ebed, a gred eo henvel an holl outan, eur mestr-skol a gemer ac'hanon evit eur mignon hag a ro d'in e walenn e testen euz e garantez.

(D'an aotrou Kerlaban). — Ya ! kredi a ran e c'hellan lavaret d'eoc'h an traou evel m'emaint heb bec'hia re va c'houstianz ; met **lavaromp anezo** heb ober nemet an nebeuta ma c'hellimp a c'haou d'an nesa. An aotrou Patern a zo eun tammik kropet e vizied pa vez meneg da baea ; meur a hini euz ar re a zo bet en e zervich a zo bet kaset kuit pa dostea ar mare da baea en eur damall anezo da veza laëret arc'hantiri ha traou all evelse en e di.

Met marteze e vezoc'h gwelloc'h deuet d'ezan. Hag evit ar pennher, an aotrou Sane a zo eur golladenn ha netra ken ! eun den chouchet mar deuz unan, henvel ouz e dad, a ra an neuz da garet e vistri evit rei lamm d'ezo goude, gwelloc'h a-ze ! met marteze pa vezoc'h gantan e wellaio...

Kerlaban. — Petra ? evit eun nouch e kemerit ac'hanon 'ta ?

Jilig. — Marteze n'euz ket kement da lavaret hag a rear ? Ha neuze beza ez eus tud hag a oar en em denna ! ha ne vezont ket nec'het ha goude ma rankfent mont d'ar prizon, pa vez o c'houstians...

Kerlaban. — Emaer en em gavet da dapa ac'hanon e kudennoù evelse ! A holl viskoaz ar Gerlabaned o deuz karet kerzet sounn o fenn !

Jilig. — Setu an Aotrou Patern. Pa gomzer euz ar bleiz, e lost a weler a bell pe a dost !

Kerlaban. — Hennez ?

Jilig. — Ya ! Mont a ran ! ho lezel a ran gantan.

DIVIZ V

Patern ha Kerlaban

Kerlaban. — Eun dudi eo ganen ho kwelet, Aotrou !

Patern. — Ha ganen-me, Aotrou !

Kerlaban. — C'houi eo an Aotrou Patern, n'eo ket 'ta !

Patern. — Ya !

Kerlaban. — Ha me, an Aotrou Kerlaban.

Patern. — Gwell a-ze.

Kerlaban. — Ha c'houi a gemer ar C'hallaoued evit tud sot ?

Patern. — Ha c'houi a gemer ar Vretoned evit tud diskiant ?

Kerlaban. — C'houi a gav d'eoc'h, Aotrou Patern, e vez kement-se a vall da vont da c'houarner ganeoc'h ?

Patern. — Ha c'houi a gav d'eoc'h, Aotrou Kerlaban, e vez kement-se a vall da gaout eur gouarner evel-doc'h ?

DIVIZ VI

Ar memez re, Sane

Sane. — Emaon o paouez klevet, va zad, eo en em gavet an Aotrou Kerlaban !

Ah ! henman eo, heb mar ebed ! An doare mat en deus hen diskouez d'in ; na pebez doare den speredok ! Ha na me a zo laouen o kaout eun hevelep kelenner ! Graet eo ar marc'had, n'eo ket 'ta, va zad ?

Patern. — N'eo ket c'hoaz, va mab, n'eo ket c'hoaz !

Kerlaban (*outan e-unan*). — Oh ! kre ! na pebez kamembre !

Patern. — Me garfe gouzout, Aotrou Kerlaban, war beseurt digarez e teuit aman !

Sane. — Mont a ran !

Patern (*da Gerlaban*). — Va mab a zo eun diskiant ; hennez a zo yaouank c'hoaz !

Kerlaban (*outan e-unan*). — Evit eur gwel e plijan d'ezan !

Patern (*Da Zane*). — It ac'halese 'ta ! Asa !

Sane (*a gemer dourn an Aotr. Kerlaban d'e starda hag a lavar :*) Ah ! na me a zo laouen ouz ho kwelet ! Hag ober a rin eus va gwella evit plijout d'eoc'h !

Patern. — Ah ! va mab, roit peoc'h !

Kerlaban (*outan e-unan*). — Na pebez Yudas bihan !

Patern. — Diaoc'h ! me garfe gouzout perag ho peus an hardisiegezh... (*Sane a gemer adarre dourn an A. Kerlaban*).

Kerlaban (*outan e-unan*). — Ah ! truilhou !

Patern (*d'e vab*). — Adarre ! Petra rit ?

Sane. — Che ! n'emaoc'h ket e chal 'ta e rafen va gourc'hemennou d'hor gouarner nevez !

Patern. — Nan ! lezit ac'hanomp hon daou !

Sane. — Me garfe chom !

Patern. — Me ne fell ket d'in ha me eo ar mestr ! En em dennit pe...

Sane. — Pe goulz e roio an Aotrou Kerlaban e genteliou kenta d'in ?

Patern. — Ne roio kentel ebet d'eoc'h, e doare ebed ; ne fell ket d'in, zoken, e lakafe e dreid er maner.

Sane. — Koulskoude e lavarec'h dec'h e oac'h skuiz gant an Aotrou Hervé.

Patern. — M'am eus lavaret e tislavaran...

Kerlaban (*outan e-unan*). — C'hoant en deuz d'am c'haout.

Sane. — Lezel a reoc'h ac'hanon marteze da vont gant an Aotrou Kerlaban d'e vro, eun nebeut bloaveziou, da echui va studi ?

Patern. — Nan ! Sac'h an dien ! petra c'hoarvez ganeoc'h-c'houi hizio 'ta ?

Sane. — Kaer ho peus lavaret, me fell d'in mont ha mont a rin, pe c'houi vo kontant pe c'houi ne vezoc'h ket !

Patern. — Ya ! m'oar vat, e beg eur forc'h, eur bourrenn gamm ouz ho lost ! Asa ! na pebez stultenn a zo deuet en e benn !

(*Sane a ya er-meaz*).

DIVIZ VII

Kerlaban, Patern

Kerlaban. — E fei ! Aotrou ! dizonet oun, en eur wech, diouz ar c'hoant da vont d'ho ti ha diouz ar c'hoant da gas ho mab ganen.

Ne dalv ket ar boan d'eoc'h en em skuiza ken rak ne deuoc'h ket a-benn eus a netra gant ho ravoderez.

Patern. — Na c'houi gant ho re !

Kerlaban. — C'houi a gav d'eoc'h ez oun-me dall ha n'em eus graet enklask ebet arôk dont er vro-man, evidon da c'houzout etouez peseurt tud edon o vont da goueza :

Araok lammet, gouez e pe lec'h,

En aoun da derri penn pe vrec'h !

Patern. — Diaoc'h ! n'ouzon ket petra ho peus c'hoant da lavaret. Daoust ha kredi a rit eo eun den tri bloaz ha tri-ugent ker sot ma 'z afe da lakat e vaner etre daouarn eun den berniet a c'hle hag e vab etre daouarn eun den hag a zo dindan vedesin ? Pig pe vran a glev atao !

Kerlaban. — Daoust d'in da veza graet meur a goll e Kemper, em eus paeet va dleourien hag evit ar pezh a zell ouz ar medesin, an dra-ze a zo eun dro lous c'ho-

riet d'in, rag n'am euz bet ezomm ebet anezan biskoaz, a drugare Doue !

Patern. — Ar medesin, e-unan, am eus gwelet hag hennez a oar gwella !

Kerlaban. — Geier en deus lavaret d'eoc'h ha me a garje e welet etre pevar lagad.

Patern. — Diaoc'h ! Gouzout a ran re vat penaoz ema kont ganeoc'h ha, kaer ho pezo, ne rooc'h ket da gredi d'in e vez noz da greiz-deiz. Gouzout a ran pep tra ; gouzout a ran ho peus dle da resteuler teir zizun goude ma vezoc'h em servich.

Kerlaban. — Asa ! lavaret am eus d'eoc'h ne dlean ket eur spilhenn da zen !

Patern. — Turlututu ! ne dalv ket d'eoc'h nac'h ! gwelet am eus ar Gwenedour en deus kaset ac'hanoc'h d'al lezvarn.

Kerlaban. — Ar Gwenedour ! ar Gwenedour ! pe seurt Gwenedour ? ha pe seurt lezvarn ?

Patern. — To ! to ! to ! n'eo ket dirazon-me eo e vez graet an azen evelse ! It da zutal ; c'hoant ho poa da gaout va danvez-me ; met me eo a zo o vont d'ho tiskleria d'an archerien !

(*Patern a ya er-meaz*).

DIVIZ VIII

Kerlaban, Jilig

Kerlaban. — Ah ! na pebez torr-penn eo beza dre aman ! Na pebez bro guez ! na pebez tud an diaoul ! biskoaz n'em eus gwelet kemend-all !

Jilig. — Petra eo, Aotrou ? Petra zo en em gavet ?

Kerlaban. — Ya ! er vro-man, n'eus nemed ailhoned ha lavamanchou, diouz an druilh !

Jilig. — Penaoz 'ta ?

Kerlaban. — Ar c'hoz aotrou koz-ze eus ar maner a zo deuet da lavaret d'in e oan deuet d'e laerez hag e

lakea an archerien da redek war va lerc'h ! C'houi ho peus biskoaz klevet hano eus a gemend-all ?

Jilig. — Fall ez a an traou neuze, rak barnerien ar vro-man a zo striz kenan an traou ganto e kenver al laeron !

Kerlaban. — Ya ! met pa vezo gwelet ez oun bet barnet war lavarou gaouiad, e vezo torret ar varnedigez ha distaolet d'in va enor.

Jilig. — Che ! anaout a rit an doare d'en em denna brao bras ! anat eo ho peus bet affer, meur a dro, ouz barnerien.

Kerlaban. — Me ! gwech ebet ! Me a zo eur c'helenner.

Jilig. — Oh ! nemed en affer e vefec'h bet, ne c'hellfec'h ket gouzout evelse ar pezh a ouzoc'h !

Kerlaban. — Mat ! vit n'oun bet en affer ebet biskoaz ! met guozout a ran, heb ezomm da veza gwelet kalz a dra, ne vezin ket kondaonet da vat war lavar eun den, heb enklask ebet hag hep na vefen laket kenver ha kenver gant va zamaller !

Jilig. — Re anat eo oc'h bet c'hoaz el lez-varniou !

Kerlaban. — Ar geriou-ze a deu em genou heb ezomm d'o c'hask.

Jilig. — Ah ! c'houi a zo brao d'eoc'h neuze ! ar re all, goude klask, ne gavont ket atao !

Kerlaban. — O lennet em eus er c'hazetennou !

Jilig. — Ah ! ya !

Kerlaban. — Hag evit diskouez d'eoc'h n'ouzoun tamm an tu d'en em denna en eul lez-varn, ho pedan da rei d'in da anaout eun alvokad bennak hag a ouezo dibuna va c'hudenn.

Jilig. — Hag e rin. M'ho kaso da di daou hag a zo desket bras, met arabad e vezo d'eoc'h beza souezet o klevet anezo o komz. Eun ton o deus kemeret da brezek abaoe m'emaint el lez-varn ker fentus ma lavarfec'h e vefent atao o kana ha ma kemeroc'h evit eur ganaouenn kement a livirint.

Kerlaban. — Me ne ran ket kalz a forz penaoz e komzint, gant ma livirint d'in ar pezh am eus ezomm da glevet.

Jilig. — Hola !

DIVIZ IX

Kerlaban. Jilig, 2 Alvokad

Jilig. — Setu an Aotrou Kerlaban, eur mestr-skol eus a Gemper hag a zo tamallet da veza laer. Livirint, d'eomp petra zonjit diwar-benn e affer !

War an ton : *C'était Anne de Bretagne.*

Ar c'henta alvokad Al laeronsi a zo eun dra
a gan : eus ar re wasa !

An eil alvokad Kement hini a vez tapet
a gan : A zo grêt gantan !

Ar c'henta alvokad : D'ar c'hroug-laz e vezo barnet,
Truez ebet ne vo outan !...

An daou alvokad Yao ! yao ! yao !
asamblez : Al laeron holl d'ar maro !

Kenta alvokad : Justinian, Papinian
ha Tribonian,

Eil alvokad : Fernand, Imol ha Julian,
Cujas ha Barthol,

Kenta alvokad : A lavare holl a-unan
Ar pezh a lavarere dre holl :

O daou : Yao ! yao ! yao !
Al laeron holl d'ar maro !

Kenta alvokad : An holl boblou a vev breman
En izelved-man,

Eil alvokad : Gallaoued, Saozon ha Breiziz,
Rused, Spagnoled,

Kenta alvokad : Italianed ha Poloniz,
Al lezenn holl o deus douget :

O daou : Yao ! yao ! yao !
Al laeron holl d'ar maro !

(*Kerlaban, p'eo echu ar ganaouenn, a dec'h hag ar ridoch a gouez.*)

TREDE ARVEST

DIVIZ I

Jilig hag Herve

Jilig. — Ya! ya! trei a ra an traou evel m'hon eus c'hoant hag evel m'eo e spered eus ar re verri, em eus laket anezan da gaout eur spount ker bras ouz barnerien ar vro-man, ma fell d'ezan tec'het dioc'htu, dioc'htu, hag evit miret na vefe tizet gant an archerien a zo, a gav d'ezan, ouz e glask, em eus laket anezan da gemeret dilhad maouez evit na vezo ket anavezet ker buan.

Herve. — Che! me garfe e welet gant ar wiskamant-ze.

Jilig. — N'euz nemed an talarou da ober ken hag arabad mankout warno; epad ma vin gantan, lezit ac'hanon va-unan (*Ober a ra an neuz da lavaret eur ger bennak e kuzulig da Herve*). Klevet mat a rit?

Herve. — Ya!

Jilig. — Ha p'am bezo e laket el lec'h ma fell d'in... (*eur ger bennak c'hoaz e kuzulig*).

Herve. — Mat tre!

Jilig. — Ha p'am bezo kemennet an tad... (*Eur ger bennak all c'hoaz e kuzulig*).

Herve. — Mat! mat! Evelse!

Jilig. — Setu an dimezel o tont; tec'hit, arabad e vefemp gwelet asamblez!

DIVIZ II

Kerlaban, Jilig

Jilig. — Aze emaoe'h; kemerit an tamm lostenn-man, ar chal gloan hag ar manegou-ze hag ar c'hoz tog-man. (*Jilig a zikour Kerlaban da wiska e zilhad maouez*).

maouez). Evidon-me ne gredan ket e c'hellfed anaout ac'hanoe'h, rak doare eur vaouez a renk uhel ho peus evelse!

Kerlaban. — Mantrus eo ne vefe ket graet gwelloc'h o labour er vro-man gant pôtre al Lez-varniou hag e teufent da gondaoni eun den heb selaou anezan!

Jilig. — Ya! gwir a-walc'h a livirit! Mantrus eo kompren penaoz ema an traou dre aman; aman e krougont eun den araok ober e brosez.

Kerlaban. — Na pebez barnerien a c'hiz nevez!

Jilig. — Striz eo an urziou ganto kenan, dreist oll e kenver al laeron!

Kerlaban. — Ya! met ha pa ne vezer ket laer!

Jilig. — N'euz forz! awalc'h eo beza tamallet, hag ahendall droug o deus ar Vretoned spountus ouz tud ho pro ha netra ne c'hell ober muioc'h a blijadur d'ezo eget gwelet krouga eur Gall.

Kerlaban. — Petra o deus graet ar C'hallaoued d'ezo 'ta?

Jilig. — Asa! daoust ha ne gemeront ket ac'hanompni evit tud diwarlerc'h? Daoust ha n'emaint ket atao gant o galleg hag o galleg hag i, evel ma ne vefe nemet o yez o talvezout eun dra bennak? Ken na lezint gant ar brezoneg, en hor bro, ar renk a zo dleet d'ezan da gaout, ar Vretoned ne vezint ket evit o gouzanv: Pep lapous e gan ha pep pobl he yez, n'eo ket gwir? Evidon-me, hen asur d'eoc'h, a gren evidoc'h hag edoug va buhez e tougfen kaonv d'eoc'h m'ho kwelfen o tistribilha ouz ar post-kroug, an avel ouz ho kas, du-man, du-ze, a bep kostez!

Kerlaban. — N'eo ket an aoun rag ar maro, rag archerien, rag bourrevien eo am laka da dec'het, met ne garfen ket e vefe krouget eun den evel don, rak an draze a vije eun dismegans evit va zud!

Jilig. — Hag e vije! Ho pugale o divije mez, tra nemed ken o tougen hoc'h hano!

Met n'eo ket dâ d'eoc'h kaout aoun pa vezoc'h ganen; roñt d'in ho prec'h ha poagnit da vale drant evel eun dimezel vras!

Kerlaban. — Kredi a ran e teuin a-benn; alies a-walc'h oun bet en o zouez evit gouzout penaoz e reont; eun dra hepken a laka diës va fenn; re a varo am eus.

Jilig. — Netra ! ho paro ? Merc'hed a zo hag o deus kement ha c'houi ! Alo ! gwelomp eun tamm penaoz e valeit...
(*Kerlaban a ra diou pe deir zro*).

... Mat eo !

Kerlaban. — Asa ! asa ! va c'harroz ! e pelec'h ema va c'harroz ? Va Doue, nag eo eur viltans kaout affer ouz tud evelse ! Daoust ha laosket e vezin eun dervez penn-da-benn, aman, da c'henaoui ? ha ne vezo ket digaset va c'harroz d'am c'here'hat ?

Jilig. — Ya ! evelse !

Kerlaban. — Hep ! pôtr e skourjez-lêr ! deus 'ta, lampon ! Ah ! bremaik e klevi ? ailhon ! ailhon ! e pe lec'h ema an ailhon-ze ! Daoust ha ne vo ket kavet ? Piou a zigaso d'in anezan ? Daoust ha n'am eus mevel bihan ebed ken ? E pe lec'h eo eat va mevel bihan ?

Jilig. — Mat ! mat ! met depordit, ho tog a zo re vihan en holl ; ne guz ket awalc'h ho tal ; mont a ran da gerc'hat eun all a yelo gwelloc'h d'eoc'h.

Kerlaban. — Ha petra deuin-me da c'hedal ?

Jilig. — Chomit d'am gedal aze ; me a zo dizro dioc'htu ; it ha deuit eur pennad ; me ne vezin netra oc'h ober va zro. (*Jilig a ya er-meaz ; Kerlaban a rod evel eun itron vras*).

DIVIZ III

Kerlaban ha daou bôtr yaouank

(*Ober a reont an neuz, an daou bôtr yaouank, da jom hep gwelet Kerlaban ; lakât a reont tan war o butun.*)

Ar c'henta pôtr yaouank. — Deus 'ta buan ! Deus 'ta buan, ma 'z aimp da *vall ar justisou* da welet krouga al lastez aotrou *Kerlaban* a zo kondaonet da c'hoari bransigellik a-ere e c'houzoug.

An eil pôtr yaouank. — Red e vo d'eomp pignat e beg eur wezen ; anez ne welimp netra.

Ar 1er. — Lavaret a rear ez eus fourret eur peul kroug nevez en douar hag e vezo ar c'henta laket da zistri-bilha outan !

An eil. — Plijadur a vo o welet ar c'hoz Gall-ze o tansal er vann !

Ar 1er. — Ah ! ya ! mall eo d'eomp mont ; eno e tle beza an dud a verniou dija !

An eil. — Eun den fall oa evelato, red eo lavaret ; pinvidik-mor ha mont da laerez eur paourkeaz.

Ar 1er. — N'oa ket re abred ober boued ar groug anezan.

An eil (o welet Kerlaban). — Ah ! bonjour, Mademoiselle !

Ar 1er. — Petra rit-hu aze hoc'h-unan ?

Kerlaban. — Comprend pas le breton, messieurs !

An eil (d'ar c'henta). — Chê ! petra eo houman ? eur c'hoz itron bennak kouezet eus a lost ar c'harr, m'oarvat !

(*Da Gerlaban*). Que faites-vous là toute seule ?

Kerlaban. — J'attend mes gens, Messieurs.

Ar 1er. — Voulez-vous venir vous réjouir avec nous à **Bali ar Justisou** ? Nous vous y ferons voir un petit pendement bien joli.

Kerlaban. — Je vous remercie !

An eil. — C'est un professeur de Kemper, M. Kerlaban, qui sera pendu gentiment à une grande potence.

Kerlaban. — Je n'ai pas de curiosité.

Ar 1er. — Il faut absolument, Mademoiselle, que vous veniez avec nous voir cette pendaison !

Kerlaban. — Tout beau ! Je n'irai jamais !

An eil. — Dont a reoc'h !

Kerlaban. — Ne din ket !

Ar 1er. — Dre gaer pe dre heg !

Kerlaban. — Nan !

An eil. — E teuoc'h !...

Kerlaban. — N'in ket ! Hep ! Hola ! unan bennak, en han' Doue (*An daou bôtr yaouank a red kuit*). Ah ! lamponed, ailhoned, truilhou, laeron !

DIVIZ IV

Kerlaban, an archer (en eur en em gaout)

An archer. — Petra 'zo ! Petra zo ? Peoc'h en toull-ze, ma ne fell ket d'eoc'h dont gânen-me d'ar prizon !

Kerlaban. — Ho trugarekât a ran, Aotrou, da veza bet ar vadelez da zont da ziframma ac'hanon eus a dre daouarn al lamponed-ze !

An archer. — He ! setu aman eur penn hag a zo henvel awalc'h ouz an hini a zo roet an depeign anezan d'in !

Kerlaban. — N'eo ket me eo, m'hen assur d'eoc'h !

An archer. — Ah ! sell 'ta ! sell 'ta !

Kerlaban. — Me n'ouzon netra !

An archer. — Perak e komzit evelse ?

Kerlaban. — N'oun ket.

An archer. — Anat eo, diouz ho kwelet ha diouz ho klevet, ho peus c'hoant da guzat eun dra bennak... ha mont a ran d'ho kas d'ar prizon, war eün !

Kerlaban. — Oh ! en han' Doue, Aotrou, truez !

An archer. — Nan ! nan ! truez ebed ! diouz ho tremm ha diouz ho komzou eo anat awalc'h ez oc'h an Aotrou Kerlaban-ze emaomp o klask ; kemeret ho peus dilhad maouez d'en em guzat gwelloc'h ; met kaer ho peus bet ober ho laouarn ez oc'h tapet evelato er gripped ha gwella-ze !

Kerlaban. — Ah ! siouaz !

DIVIZ V

Kerlaban, an archer, Jilig

Jilig. — Chê ! petra zo en em gavet adarre 'ta ?

Kerlaban. — Anavezet oun bet !

An archer. — Ya ! ya ! ha laouen oun eus va zaol ! Pemp skoed gounezet en eun dervez, an dra-ze a zo brao !

Jilig. — Oh ! Aotrou, dre garantez evidon, gouzout a rit ez omp mignoned pell a zo, — laoskit anezan da dec'het !

An archer. — N'hellan ket !

Jilig. — A bouez en em welet e teuer atao d'en em glevet. Ma vefe roët d'eoc'h eun nebeud skoejou e teujet marteze a benn da deneraat ho kalon eun tammik...

An archer. — Sonjal a rankan, da genta, abarz ober netra.

DIVIZ VI

Kerlaban, an archer, Jilig

Jilig. — Red eo rei arc'hant d'ezan hag e laosko ac'hanoc'h da redek ; hastit affo !

Kerlaban. — Ah ! toull brein (*En eur rei arc'hant da Jilig.*)

Jilig (*En eur rei an arc'hant d'an archer*). — Delit, aotrou !

An archer. — Pegement a zo ?

Jilig. — 1, 2, 3, 4, 5... 5 lagad ejen.

An archer. — Nan ! re striz eo an urz am eus bet !

Jilig (*d'an archer*) Gedit c'hoaz ! (*da Kerlaban*) Hastit affo rei d'ezan kemend-all.

Kerlaban. — Heu !

Jilig. — Ah ! ta ! dillo ! petra c'hedit ? eur blijadur vras ho pezo, n'eo ket 'ta, pa vezoc'h krouget bremaik, aze, e bali ar justisou, a wel d'an holl !

Kerlaban. — Aïou ! (*rei a ra kemend-all !*)

Jilig. — Delit, aotrou !

An archer. — Red eo d'in breman tec'het eur pennad gantan ha diouall da veza gwelet, rak ma ouésfed am

eus graet ar pezh a ran e vefen krouget n'oun ket ped gwech !

Jilig. — Taolit evez warnan !

An archer. — Bezit dienkrez ! ne welo ket liou al laz-kroug.

Kerlaban (*Da Jilig*). — Kenavo ! n'em eus kavet nemedoc'h da dalvezout eun dra bennak er vro-man !

Jilig. — It dillo ! kement e karan ac'hanoc'h ma karfen e vefec'h breman dija pell ac'halen. — Kasit Doue ganeoc'h ha lezit an diaoul war an hent da derri mein gant e zent. (*Mont a reont kuit.*)

Jilig (*e-unan*). — E feac'h ! setu aze eun tamm mat a laban mar deuz unan... Met setu...

DIVIZ VII

Patern, Jilig

Jilig. — Asa ! na pebez darvoud spontus ! Na pebez kelou trist evit eun tad ! Paourkeaz aotrou Patern ! truez am euz ouzoc'h, rak eur galonad ho po pa gle-voc'h

Patern. — Petra zo adarre 'ta ?

Jilig. — Ah ! aotrou ! an druilhenn-ze, ar Gall brein-ze, aet en egar o welet an digemer fall ho peus graet d'ezan en deus kaset ho mab gantan hag emaint en hent o-daou warzu Kemper !...

Patern. — Va mab a zo aet gantan ?

Jilig. — Ya ! kement e plijas ar Gallig koz d'ezan evit eur gwel ma tec'h diouzoc'h evit e heuilh ! C'hoant mont da alvokad en deus...

Patern. — Ah ! mar d'eo gwir ! Archerien buan warlerc'h al laer !

DIVIZ VIII

Herve, Sane, Patern

Herve. — Asa ! dont a reoc'h, dre heg, pa n'eo ket bet mat d'eoc'h dont dre gaer ha kaset e vezoc'h d'ho tad !

Sellit, aotrou, setu aze ho mab, am eus diframmet euz a dre daouarn ar c'hoz Gallig-ze ede o vont gantan !

Patern. — Ah ! mab digar 'zo ac'hanoc'h !

Sane. — Va zad, n'eo ket me, hen eo a jache ac'hanon ; lavaret en devoa d'in, da genta mont gantan eur pennad war an hent hag...

Patern. — Roit peoc'h ! gevier re anat a zo ganeoc'h ha klevet am eus pe seurt marc'hajou a zo bet etrezoc'h... Gwelet a rit pegen dillo eo bet touellet ar pôtr gant an druilhenn-ze ! Gant na zizroio ket ken, da vihana.

Herve. — Bezit dinec'h,

Biskoaz louarn n'eo bet tapet
E lost diou wech en eur griped.

Patern. — Mat eo neuze ! Mez eo gwelet ac'hanoc'h oc'h ober kement all da eun tad e tlefec'h pokat da roudou e dreid.

Sane. — Kaer ho pezo lavaret, an aotrou Kerlaban a zo eun den mat ha tamall anezan e gaou hepken a rear !

Patern. — Roit peoc'h ! me a oar gwelloc'h egedoc'h penaoz ema an traou aman ; c'houi a zo re yaouank c'hoaz :

Ar falla lakez zo er vro
Zo eur pabor, war e veno ;
Ouz komzou flour diouallit mat,
Ar c'haz a guz ivin e droad.

Sane. — Mat ! ma vijen bet aet eur bloaz pe zaou hepken d'ar skol gant an aotrou Kerlaban, em bije peure'hraet va studi hag em bije gellet beza eun alvokad eus ar re wella.

Patern. — Ha petra vir ouzoc'h da labourat ha da studia er gear ?

Sane. — Ya ! va-unan, m'oarvat ! hep mestr ebed — da vihana, e tlejec'h beza miret aman an aotrou Kerlaban.

Gwell eo deski mabig bihan
Eget destum madou d'ezan !

Patern. — Ah ! re eo an dra-man, hag hiviziken n'ho pezo ket a ezom da lavaret ken e laoskan ac'ha-noc'h hep mestr-skol. Ho pedi ran, Herve, da skolia ar penn-skanv-ze ha da deuler evez war va maner.

C'houi a anavez an doareou hag a deuio buan da c'houzout mat hardiz ho micher. Gouzout a rit ervat am eus bet evidoc'h a viskoaz eun istim vras; rak se, deuit davedon kenta ma c'helloc'h adarre ha pa vefe emberr e vefe !

Sane. — Me ne ran forz, me eus an Aotrou Herve !

Patern. — Me a ra evelse ! Setu va faotr breman en deus aoun na vefe anavezet re vat ! ha na vefe graet d'ezan plega !

Ha ! diaoc'h, breman e vo gwelet ha c'houi a valeo eün !...

Herve. — Nan ! nan ! Aotrou, it dres d'ezan, me ho ped.

Patern. — Senti a raio, ha me eo ar mestr, ha mil bennoz Doue a lavaran d'eoc'h da veza digaset anezan d'in en dro ! Deuit 'ta, emberr, da goania d'am maner ha p'eo gwir c'houi eo a deu, e kreskan hiviziken eus a gant skoed er bloaz ar pezh a roen d'am gouarner.

Herve. — N'hellan ket lavaret nan d'eoc'h ha, pa gomzit ouzin evel a rit, e rankan senti.

Sane. — Ha me a ra ivez !

Jilig. — Setu petra c'hoarvez alies, pa 'z ear a-bell da glask ar pezh a c'hellet kaout a-dost, e ranker kemeret da ziveza ar pezh a vez bet great fae warnan da genta !

Al levr-man a zo perc'hennet
gant « Emgleo Sant Il'ud. »

Brest, Moullerez ru ar C'hastell, 4

